

Nieuw onderzoek: Oordelen over het minimabeleid Amersfoort

Opdrachtgever: Gemeente Amersfoort, afdeling Beleid en Bedrijfsvoering
 Onderzoeker: Trudi Nederland
 Publicatie: 2007

Inkomensondersteuning is de belangrijkste pijler in het minimabeleid in Amersfoort, zoals de bijzondere bijstand, witgoedregeling, langdurigheidtoeslag, of kwijtschelding belastingen. Ook zijn er enkele maatregelen gericht op de activering

van de doelgroepen van het minima-beleid. De regeling sociale participatie is hiervan een voorbeeld. De gemeente Amersfoort weet aan de hand van onderzoek dat veel mensen die dat nodig hebben van de minimaregelingen gebruikmaken. Ook is de gemeente

bezig het niet-gebruik terug te dringen. Maar de effectiviteit van de maatregelen op het activeren van de doelgroep is niet bekend. Op verzoek van de gemeente gaat het instituut na hoe de minima zelf het beleid beoordelen. Hebben zij baat bij de ondersteuning door de gemeente of zouden er andere maatregelen moeten komen om actief mee te doen in het sociale leven?

Lopend onderzoek Programma Jeugd, opvoeding en onderwijs: Jongeren en hun islam *Een jeugdparticipatief project om jongeren bij hun plaatsbepaling als moslim in Nederland te ondersteunen*

Opdrachtgever: Gemeente Amersfoort, afdeling Beleid en Bedrijfsvoering
 Onderzoeker: Trees Pels
 Publicatie: 2007

Samen met FORUM, Instituut voor Multiculturele Ontwikkeling, onderzoekt het Verwey-Jonker Instituut de plaatsbepaling van jongeren als moslim in Nederland en vooral:

welke ondersteuning zij daarbij kunnen gebruiken. Over de zoektocht van moslimjongeren en geschikte hulpbronnen daarbij is nog weinig concrete informatie beschikbaar. Eerste stap in dit proces is

dan ook: meer te weten komen over de wegen die jongeren (willen) bewandelen bij het invullen van hun identiteit als moslim. Ervaren zij knelpunten, van wie of wat ondervinden zij steun? We willen deze vragen vooral mét jongeren zien te beantwoorden. Niet als respondent, maar als betrokken deelnemers. Jonge Nederlanders van Marokkaanse en Turkse afkomst spelen bij het uitvoeren van het onderzoek een actieve rol. Zo zijn ze gespreksleider, en zijn ze betrokken bij het interpreteren van de resultaten. Het traject mondt uit in een actieprogramma, dat FORUM in uitvoering gaat nemen.

Inhoud

Pagina 2 en 3

- Ten geleide: Honderd dagen!
- Conferentie: Het arrangeren van vitaliteit en veiligheid
- Sima Nieborg: Onderzoek op raakvlakken
- Wethouder Kriens: 'Onderzoek prostitutie helpt einde maken aan misstanden'

Pagina 4 en 5

- Katinka Lünemann: Aan de wieg van het huisverbod.
- Eergerelateerd geweld
- Risicoscreening in de vrouwenopvang

Pagina 7 en 8

- Recente publicaties Verwey-Jonker Instituut
- Tijdschriftartikelen en boekbijdragen
- Evaluatie zedelijkheids-wetgeving: 'De grootste zorg van de wetgever is om kinderporno 'digital-proof' te houden'

Onderzoek jeugd-criminaliteit voor politie Midden en West Brabant

Onderzoeker: Majone Steketee
 Opdrachtgever: Politie Midden- en West Brabant
 Publicatie: 2007

Op verzoek van de portefeuillehouder Jeugd van de politie Midden- en West Brabant maakt het Verwey-Jonker Instituut een voorstel voor het ontwikkelen van een *evidence based* aanpak jeugdcriminaliteit.

Deze aanpak moet het mogelijk maken beleid te vormen op de aanpak van jeugdcriminaliteit in de regio. Ter ondersteuning van de politie, maar ook van de ketenpartners. Op dit moment beschikt de politie over zeer veel databestanden met gegevens over jeugdcriminaliteit. Het instituut gaat deze koppelen tot een geïntegreerd bestand, waardoor de bestaande criminaliteit (patronen) onder jongeren zijn op te sporen.

Nieuwe onderzoekers

De Onderzoeksgroep Jeugd, opvoeding en onderwijs heeft versterking gekregen van sociologisch econome dr. Marjolijn Distelbrink. Zij deed in de afgelopen jaren onder meer onderzoek naar gezinsopvoeding in allochtone en autochtone gezinnen en vraagstukken rond arbeid en zorg. Hiervoor was ze verbonden aan de Nederlandse Gezinsraad (nu Equality). Bij het Verwey-Jonker Instituut werkt ze onder meer mee aan het nu lopende onderzoek naar zelfredzaamheid van allochtone laagopgeleide vrouwen en een evaluatie van het Europese Jeugdbeleid.

Onderzoeker drs. Marie-Christine van Dongen is de nieuwe collega bij de Onderzoeksgroep Maatschappelijke participatie. Marie-Christine is sociaal geografe en was eerder onder meer onderzoekskoördinator bij managementadviesbureau Berenschot. Zij is bij het Verwey-Jonker Instituut onder andere betrokken bij de evaluatie van het minimabeleid van de gemeente Amersfoort en het brancherapport van de patiëntenorganisaties 2007.

Ten geleide

Honderd dagen!

Bij een onafhankelijk instituut passen geen publieke uitspraken over een nieuwe regeringscoalitie. Daar waag ik me dus ook niet aan. Maar bij één stijlkenmerk wil ik graag even stilstaan: de honderd dagen. Dat is een magische periode die van oudsher voor nieuwe bestuurders - ministers, directeuren, kamerleden, CEO's, presidenten en wat dies meer zij - als cruciaal wordt gezien. Het zijn genoeg dagen om te laten zien wat je waard bent. En het zijn er niet teveel om je nog te laten corrigeren of je vast te zetten in een eenmaal gekozen koers. Dit kabinet geeft een speciale invulling aan deze *proof of the pudding*. Het grijpt zijn honderd dagen aan voor een verlengde formatieperiode - dat wil zeggen voor een nadere uitwerking van het regeerakkoord.

En dus toert minister Rouvoet in een bus het land door, minister Vogelaar doet een ronde langs de wijken, anderen laten zich informeren door deskundigen, en de oppositie mort. Het is een daarom ook een riskante keuze. Ruim drie maanden wachten met regeren is lang en het kabinet doet er verstandig aan om ook tussentijds van zich te laten

horen. Dat zal ook ongetwijfeld gebeuren, afgedwongen door omstandigheden of door de kamer, al dan niet via spoeddebatten. Toch vind ik - in alle bescheidenheid - deze

actie van het kabinet moedig en verstandig. Het kabinet had het ook niet kunnen doen. Het is dus een beleidsdaad op zichzelf! Er zijn op zijn minst twee redenen voor waardering.

We beleven inmiddels alweer enkele decennia postideologische tijden. De verticale structuren (zuilen, gezagsverhoudingen, beleidskokers) van weleer zijn definitief verdwenen. En voor zover ze er nog zijn voldoen ze niet meer. We bevinden ons in een overgangsfase. Postideologisch wil echter niet zeggen zonder (meningen)strijd. Maar de tegenstellingen in de sociaal-economische arena Nederland lopen langs andere lijnen: libertair versus conservatief; religieus versus seculier; nationaal versus kosmopolitisch; insluiting versus uitsluiting. En dat dan ook nog eens allemaal door elkaar. Het kabinet dient voeling te hebben met de nieuwe dynamiek in de samenleving. De inhoudelijke turbulentie doet zich - ten tweede - voor in een toenemende samenlevingscomplexiteit. Heel veel partijen - organisaties, instituties, NGO's, overheden, ZBO's en particuliere bedrijven - zijn in een ogenschijnlijk ratjetoe van belangen, motieven en doelstellingen van belang voor de publieke zaak. Publiek-private samenwerking is een begrip dat in deze complexe werkelijkheid opgeld doet. Binnen zo een ingewikkelde samenleving speelt de rijksoverheid een cruciale rol, maar zonder dat ze het voor het zeggen heeft. Regeren is delegeren naar, vertrouwen op, afstemmen met, voorstellen zus en soms opleggen zo. Honderd dagen 'overleggen' met 'de samenleving' zou moeten resulteren in gedeelde maatschappelijke opdrachten voor de instituties. Zo bezien is er eigenlijk maar een echt risico: dat het kabinet daar na die honderd dagen weer mee ophoudt.

Hans Boutellier, Algemeen directeur

Het arrangeren van vitaliteit en veiligheid

De verhouding tussen formele instituties en de informele leef sfeer van burgers, zeker als het gaat om sociale veiligheid, was het onderwerp van een speciale bijeenkomst op 29 maart.

De Invitational Conference Het arrangeren van vitaliteit en veiligheid was georganiseerd vanwege het afscheid van dr. Sima Nieborg, die het instituut na 33 jaar verlaat. Zij opende de conferentie. De presentaties van Nationale Ombudsman

mr. Alex Brenninkmeijer, Hoogleraar bestuurskunde prof. dr. Pieter Tops en directeur prof. dr. Hans Boutellier, bevatten boeiende noties over de relatie tussen burger en rechtssysteem, de condities voor vitale coalities in wijken en steden en de verhouding tussen informaliteit en formele instituties.

Alex Brenninkmeijer

Pieter Tops
over vitale
coalities

Het verslag van de bijeenkomst (publicatie in mei) geeft een impressie van de diverse bijdragen en discussies die deze dag plaatsvonden. Deelnemers krijgen het verslag toegestuurd; andere geïnteresseerden kunnen het verslag opvragen via secr@verwey-jonker.nl.

Onderzoek op raakvlakken

Sima Nieborg verlaat na 33 jaar het Verwey-Jonker Instituut. De laatste jaren is zij hoofd geweest van de Onderzoeksgroep Sociale vitaliteit en veiligheid. De titel geeft al de tweesporige benadering weer in het onderzoek van het instituut. Veiligheid als maatschappelijk vraagstuk is vaak ingebed in leefbaarheidvraagstukken en sociale binding. Ook lokaal worden leefbaarheid en veiligheid meestal gecombineerd benaderd. Met Sima Nieborg blikken we terug op de verschuiving in maatschappelijke aandacht naar veiligheid.

Je kunt terugkijken op 33 jaar onderzoek naar maatschappelijke issues. Wat zie je als de belangrijkste bewegingen of verschuivingen in sociaalwetenschappelijk onderzoek?

‘De cliënt, de burger, is meer centraal komen te staan in sociaalwetenschappelijk onderzoek. Instellingen hebben zich vermaatschappelijkt en willen weten wat de cliënt vindt van hun dienstverlening. Neem een instrument als Sater. Dat is ontworpen om de door cliënten ervaren baat van het maatschappelijk werk te meten. Maar het Sater-instrument is veel breder toepasbaar. Wij passen het aan met specifieke vragen, zodat ook andere instellingen, zoals de politie of slachtofferhulp, hier gebruik van kunnen maken. De tweede verschuiving zit hem in de behoefte aan onderzoek. Waar in de begintijd van het Verwey-Jonker Instituut vraag was naar grote dataverzamelingen en inventarisaties, is de aandacht nu verschoven naar onderzoek naar actuele problemen die in de praktijk spelen. Daar sluit de derde verschuiving die ik waarneem bij aan. De vraag vanuit het veld naar toegepast onderzoek is groter geworden. De advieskant van ons werk wordt steeds belangrijker: hoe pas je onderzoeksresultaten concreet toe in je werk?’

Sociale veiligheid, wanneer zijn we eigenlijk over die combinatie gaan spreken?

‘Sociale veiligheid gaat over de manier waarop mensen samen leven, over veiligheid tussen bevolkingsgroepen en het leefklimaat. Het begrip ‘sociale veiligheid’ is in de jaren negentig gaan spelen. Oude stadswijken verloederden, er was een enorme toename aan criminaliteit. De berichtgeving werkte mee aan het subjectieve onveiligheidsgevoel. Mensen hebben instrumenten nodig om zich goed te voelen in hun wijk en om zichzelf te redden. Het is belangrijk dat ze enige weerbaarheid daarin aanleren. In het onderzoek naar Stadsregels in Gouda gingen we na hoe mensen zelf door regels

te stellen, weer kunnen bijdragen aan hun omgeving.’

Eerder kwam het instituut naar buiten met een nieuw concept voor veiligheidszorg: het beschermingsarrangement. Wat moeten we ons voorstellen bij dit begrip?

‘Bij het beschermingsarrangement ga je uit van het perspectief van het slachtoffer. Wie hebben bescherming nodig? Een voorbeeld is de prostitutie (zie interview met Wethouder Kriens in dit nummer). Bij prostitutie kan sprake zijn van uitbuiting, illegaliteit, mensenhandel. Gemeenten moeten regels handhaven, de politie moet illegaliteit opsporen. Maar daarnaast moet aan de slachtoffers zorg en bescherming geboden worden in de vorm van gezondheidszorg, een verblijfsvergunning, het recht op scholing of ander werk. De gemeente Rotterdam, waar we onderzoek gedaan hebben naar illegaliteit in de prostitutie, omhelst het beschermingsarrangement en is met dit begrip aan de slag gegaan. Het is een nieuw concept dat richting geeft aan het beleidshandelen. We gaan nu onderzoeken of andere gemeenten hier ook iets mee kunnen. Ook gaan we kijken hoe het beschermingsarrangement op andere levensgebieden van toepassing is, bijvoorbeeld in het gezin, de buurt en de school.’

Is deze onderzoeksbenadering bruikbaar gebleken?

‘Het Verwey-Jonker Instituut begeeft zich op een breed onderzoeksterrein. We doen het grote evaluatieonderzoek, zoals de evaluatie van de zedelijkheidswetgeving, met als voornaamste vraag hoe kinderen beter beschermd kunnen worden. We ontwikkelen

Dr. Sima Nieborg

producten en instrumenten, maar we werken ook met *fullservice* pakketten. Behalve voor gemeenten zijn deze ook interessant voor organisaties als de politie en slachtofferhulp.’

Wat geef je mee aan opvolger Freek de Meere?

‘Het blijft belangrijk om je als sociaalwetenschappelijk onderzoeksinstituut met veiligheid bezig te houden, onderzoek te doen naar de sociale dimensie van veiligheidsvraagstukken. Verder heeft het Verwey-Jonker Instituut altijd aandacht gehad voor genderkwesties bij veiligheidsvraagstukken. Aandacht voor vrouwen als kwetsbare doelgroep die *empowerment* nodig heeft. Ook dat moeten we mijn inziens vasthouden. Onze kracht zit in het onderzoek op raakvlakken tussen beleidsterreinen.’

Fullservice pakket

Het Verwey-Jonker Instituut heeft zich ontwikkeld tot een gespecialiseerd onderzoeksinstituut met een breed pakket aan activiteiten. Opdrachtgevers maken gebruik van de *fullservice* functie van het instituut, bijvoorbeeld als een gemeente een project wil opzetten, begeleiden én evalueren. De diensten zijn ook afzonderlijk af te nemen en omvatten:

- ondersteuning en advisering bij de projectuitvoering (zoals bewonersinbreng bij buurtpreventie)
- ondersteuning bij de beleidsvoorbereiding van lokaal veiligheidsbeleid
- training
- methodiek- en instrumentontwikkeling (zoals gespreksformats)
- implementatie
- proces- en effectevaluatieonderzoek.

Jantine Kriens, Wethouder Volksgezondheid, Welzijn en Maatschappelijke Opvang Rotterdam

'Onderzoek prostitutie helpt einde maken aan misstanden'

Rotterdam gaat de positie en weerbaarheid van illegale prostituees

versterken en mensenhandel bestrijden. De gemeente maakt daarbij gebruik van aanbevelingen van het Verwey-Jonker Instituut, dat de aard en de omvang van de (illegale) prostitutie in stad onderzocht.

Illegale prostitutie loopt uiteen van prostitutie in de niet-legale escort tot het animeren in bars en cafés, massagesalons en zonnestudio's. Maar het kan ook gaan om prostitutie door minderjarigen, of bemiddeling door jongens op straat. Het betreft altijd bedrijven of activiteiten zonder vergunning. Wethouder Jantine Kriens kreeg door het onderzoek van het Verwey-Jonker Instituut een goed beeld van de illegale verschijningsvormen van prostitutie in Rotterdam. Om een onderbouwde schatting te doen van de aard en omvang van illegale prostitutie in Rotterdam bracht het veldwerk van de onderzoekers nieuwe gegevens aan het licht: het bleek dat de illegale prostitutie minstens zo groot is als de legale prostitutie in clubs en seksinrichtingen. *'Het onderzoek geeft ons veel informatie over de omvang en samenstelling van de illegale prostitutiebranche in onze stad. En dat vind ik belangrijk omdat in de illegale sector vrouwen vaak onder erbarmelijke omstandigheden worden gedwongen hun werk te doen. Het onderzoek geeft ons handvatten om die praktijken aan te pakken. Mijn beleid is er dan ook op gericht aan deze misstanden een einde te maken en prostituees uitzicht te bieden op verbetering van hun situatie. We kijken nu naar de haalbaarheid en effectiviteit van deze*

aanbevelingen om het Rotterdamse beleid mee aan te scherpen', zegt Jantine Kriens.

De gemeente Rotterdam wil nu maatregelen treffen om de positie en de weerbaarheid van de prostituees te versterken. Door een 'beschermingsarrangement' kan ze deze kwetsbare groep vrouwen eerder en beter helpen, maar ook signalen van bijvoorbeeld legale exploitanten verwerken en doorgeven. Kriens: *'Hierbij vind ik in eerste instantie twee zaken erg belangrijk. We gaan ervoor zorgen dat signalen over illegale prostitutie eerder, sneller en beter aan alle betrokkenen worden doorgegeven. Met de inmiddels actieve werkgroep mensenhandel zitten de juiste partijen daarvoor al bij elkaar. Het effect hiervan is dat slachtoffers van dwang en mensenhandel eerder worden gevonden en geholpen. En dat daders hard worden aangepakt. Ook gaan we bekijken of we de legale sector aantrekkelijker kunnen maken door seksinrichtingen met een vergunning mogelijkheden te bieden om hun activiteiten op locatie uit te breiden. Daarbij staat goed ondernemerschap van de eigenaar voor ons voorop. Dit creëert goede werkomstandigheden voor zowel prostituees als voor klanten. Onze taak is het de kwaliteit van deze werkomstandigheden scherp te blijven controleren.'*

Publicatie: Goderie, M., Boutellier, H. M.m.v. F. Dekker & S. ter Woerds (2007). *Prostitutie in Rotterdam*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Eergerelateerd geweld

De gemeente Rotterdam wil het Beschermingsarrangement ook inzetten voor slachtoffers van geweld dat eergerelateerd is. Het instituut denkt momenteel wat de preventieve taak van de gemeente is bij (dreiging van) eergerelateerd geweld. Zulk geweld, zo blijkt uit eerder onderzoek van het instituut, kent vaak een

geschiedenis van dwang en geweld en komt overeen met huiselijk geweld. Het wordt eergerelateerd als het geweld plaatsvindt binnen een familiedynamiek en als schending van de eer als rechtvaardiging wordt genoemd. De onderzoekers zullen aan de ene kant een overzicht geven van de manieren waarop gemeenten geconfronteerd kunnen worden met de dreiging van dit soort geweld. Aan de andere kant volgt een uitwerking van hoe een aanpak gericht kan zijn op het versterken van

de weerbaarheid van slachtoffers en het doorbreken van het isolement. Veel aandacht gaat uit naar de diverse diensten bij de gemeente die veelvuldig met dit probleem te maken hebben. Het instituut ontwikkelt checklists voor het vroeg signaleren, verwijzen, de gestructureerde informatie-uitwisseling en het tijdig betrekken van de juiste personen (imam, school, politie). Informatie: Marjolein Goderie, MGoderie@verwey-jonker.nl

Katinka Lünemann, themacoördinator Recht, bescherming en preventie en onderzoeker huiselijk geweld: Aan de wieg van het huisverbod

Je bent expert in wet- en regelgeving over huiselijk geweld en onderzocht in hoeverre het mogelijk is de pleger van geweld tijdelijk uit huis te plaatsen. Daarover lopen nu drie pilots. Zie je dit als een gevolg van jullie onderzoek?

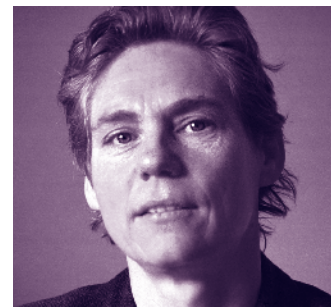
'We kunnen zeggen dat we aan de wieg hebben gestaan van het huisverbod. Begrijp me goed: ook zonder ons onderzoek was dat huisverbod er waarschijnlijk wel gekomen, want er werd vanuit de politiek druk uitgeoefend om snel met een

wet huisverbod te komen. Daarnaast hebben wij - met ons tweede onderzoek - aangetoond dat er een breed draagvlak voor het huisverbod is bij de politie. Zo hebben we zeker bijgedragen aan de invoering.'

Zijn er nog belemmeringen om huiselijk geweld beter aan te pakken?

'Er is veel beweging als het gaat om de aanpak van partnergeweld en kindermishandeling, maar we staan aan het begin

van een proces. Ik zie momenteel een enorme aandacht voor eergerelateerd geweld. Het is belangrijk om de verschillen, maar ook de overeenkomsten in ogenschouw te houden en te voorkomen dat het beeld ontstaat dat alleen allochtone vrouwen slachtoffer zijn van huiselijk geweld. Daarnaast verwacht ik dat er meer afstemming nodig

is tussen de Advies- en Steunpunten Huiselijk Geweld en de Advies- en Meldpunten Kindermishandeling. Het AMK heeft duidelijke bevoegdheden. Voor het ASHG geldt dat niet: zij fungeren meer als meldpunt. Er is sprake van een overkoepelende doelgroep en eenzelfde problematiek: beide hebben te maken met kinderen, als slachtoffer en als getuige.'

Wat kan onderzoek bijdragen aan een betere aanpak van huiselijk geweld?

'De vrouwenveiligheidsindex die we ontwikkelden geeft gemeenten de mogelijkheid een module toe te voegen aan hun veiligheidsmonitor. Hierdoor hebben gemeenten een handvat om zowel geweld in de privé-sfeer als in de openbare ruimte te meten en met die informatie hun beleid te actualiseren. Daarnaast is het goed dat er steeds meer aandacht is voor mannelijke slachtoffers. Maar zijn mannen op dezelfde manier als vrouwen slachtoffer en dader? De verschillen kunnen aanleiding zijn voor andersoortige interventies en ondersteuning. We hebben onderzoek gedaan naar profielen van slachtoffers en daders en ik pleit voor een verdieping hiervan. Binnenkort komt er een onderzoek naar cliëntprofielen in de vrouwenopvang door de Radboud Universi-

teit, waar wij ook bij zijn betrokken. Dat is weer een stapje voorwaarts.'

Waar ligt de komende periode je aandacht voor dit onderwerp?

'Je bent er niet met de inzet van interventies. Zo zou je bijvoorbeeld na een huisverbod langere tijd contact moeten houden met het slachtoffer. Dit soort nazorgtrajecten, waarbij je het slachtoffer blijft volgen, is van groot belang. Contact houden met slachtoffers blijkt een preventieve werking te hebben en er kan tijdig hulp geboden worden als het weer mis dreigt te gaan. Verder werken sommige Europese landen en de Verenigde Staten met speciale units huiselijk geweld bij de politie en de rechtelijke macht. In Nederland hebben we accenthouders bij de politie. Wij pleiten voor een proef met zulke units. Ook heeft het Verwey-Jonker Instituut onder meer via CAHRV, een Europees onderzoeksprogramma, contact met onderzoekers 'huiselijk geweld' in verschillende Europese landen. Onderzoek naar preventie van huiselijk geweld en naar de juridische aanpak van huiselijk geweld blijft - ook internationaal - een harde noodzaak.'

Risicoscreening in de vrouwenopvang

Oprachtgever	: Federatie Opvang
Onderzoekers	: Katinka Lünemann, Suzanne Tan, Marjolein Goderie
Looptijd	: tot 2008

Vanaf mei 2007 gebruiken alle instellingen voor vrouwenopvang het risicoscreeninginstrument dat het instituut in opdracht van de Federatie Opvang ontwikkelde. Dit jaar bekijken we of het instrument ook geschikt is voor de Ambulante Steunpunten Huiselijk Geweld. Het bestaat uit een korte vragenlijst en een handleiding. De vragenlijst helpt medewerkers bij de diagnose of de vrouw in zeer ernstige dreiging leeft (code rood) er veiligheidsrisico's aanwezig zijn (code oranje), of dat de vrouw in de vrouwenopvang veilig is (code groen). Bij een code rood of oranje zijn vervolgstappen nodig, zoals doorverwijzen of contact opnemen met de politie. Voor het laatste heeft het instituut een checklist gemaakt met punten die belangrijk zijn om met de politie af te spreken.

Publicatie: Lünemann, K., Tan S. & Woerds, S. ter. (2006). *Ernstig bedreigde vrouwen in de vrouwenopvang. Onderzoek naar veiligheidsrisico's en de mogelijkheid van onderduikadressen*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Recente publicaties Verwey-Jonker Instituut

Onderstaande publicaties (op alfabetische volgorde) zijn een selectie van uitgaven van het Verwey-Jonker Instituut vanaf februari 2007. Alle publicaties zijn, tenzij anders vermeld, te bestellen en/of te downloaden via de website van het Verwey-Jonker Instituut: www.verwey-jonker.nl en via distributeur Adrepak: Telefoon: (070) 359 07 20, Fax: (070) 359 07 01, E-mail: verwey-jonker@adrepak.nl

Contactladder Toolkit

CD-rom
Peter van der Graaf, 2006
Woningcorporaties en gemeenten kunnen de cd-rom aanvragen per e-mail bij het secretariaat van het Verwey-Jonker Instituut: secre@verwey-jonker.nl, onder vermelding van Toolkit Contactladder.

Deze cd-rom biedt een stappenplan om meer zicht te krijgen op de sociale structuur in hun buurten: de mate van contacten in de buurt - de positieve en de negatieve - en ook de wensen die mensen hebben ten aanzien van contact.

De onderzoekstaak van de Raad voor de Kinderbescherming

Majone Steketeer, Marjolein Goderie, Huub Braam. M.m.v. Jodi Mak, 2007
ISBN 90-5830-230-4, 127 pag. € 9,50

Vanwege de nieuwe positionering van de Raad voor de Kinderbescherming bij beschermings-

onderzoeken is onderzocht hoe het raadsonderzoek in de praktijk wordt uitgevoerd en wat de inhoud en eigenstandige waarde is van het raadsonderzoek. De onderzoeksgegevens zijn verzameld via een grootschalig, representatief dossieronderzoek en door interviews met raads- en kinderrechters.

Generatie op komst
Zorg nu voor later
Rally Rijkschroeff, Monique Stavenuiter, M.m.v. Prof. Hans

Boutellier, 2006
ISBN 90-232-42955, 74 pag. € 11,90
Verkrijgbaar bij: www.vangorcum.nl. Van Gorcum: Telefoon 0592-379555, fax 0592 - 379552.

Nederland telt volgens de voorspellingen van het CBS in het jaar 2050 circa vier miljoen 65-plussers. Bovendien zijn van de vier miljoen ouderen in 2050 er 1,3 miljoen hoogbejaard: tachtig jaar en ouder. In Generatie op komst wordt bekeken hoe we het aankomende potentieel aan talent en maatschappelijk kapitaal kunnen verzilveren.

Kinderen in Tel Databoek 2007
Kinderrechten als basis voor lokaal jeugdbeleid

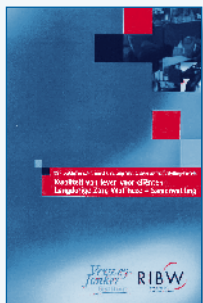
Majone Steketeer, Bas Tierolf, Jodi Mak, 2007
ISBN 90-5830-231-1, 373 pag. € 25
Zie ook de website van Kinderen in Tel: www.kinderenintel.nl

Kinderen in Tel 2007 bundelt gegevens op gemeentelijk en provinciaal niveau over het welzijn van kinderen en jongeren in Nederland. Deze vergelijkende informatie is in februari 2006 voor het eerst uitgekomen. De tweede editie maakt het opnieuw mogelijk - op basis van een beperkt aantal indicatoren - om de leefsituatie van kinderen in de ene gemeente te vergelijken met een andere gemeente. Het uiteindelijke doel hiervan is de positie van kinderen te verbeteren, in het bijzonder de armste en meest gemarginaliseerde groepen.

Kwaliteit in beeld

Vier patiëntenverenigingen en het Prinses Beatrix Fonds
Trudi Nederland, Marieke Wentink, Rally Rijkschroeff, 2007
ISBN 90-5830-226-1, 140 pag. € 14,50 ▶

Onderzoek naar de activiteiten van vier door het Prinses Beatrix Fonds (PBF) gefinancierde patiëntenorganisaties: VSN Vereniging Spierziekten Nederland, Parkinson Patiënten Vereniging, Vereniging van Huntington, en de Multiple Sclerose Vereniging Nederland. Extra aandacht is besteed aan het hart van het aanbod van de verenigingen: het lotgenotencontact.

Kwaliteit van leven voor cliënten langdurige Zorg Wolfheze - Samenvatting

Van verblijf in een klinische setting naar wonen op het instellingsterrein
Dick Oudenampsen, Ronald Goewie, 2007
ISBN 90-5830-220-2, 50 pag.
Bestelinformatie: Dit boekje is tot 1 exemplaar (gratis, daarna 5,- EUR + verzendkosten) te bestellen bij: RIBW Arnhem & Veluwe Vallei/Centraal Buro. Tel. (026) 442 42 36, Fax (026) 445 75 35. E-mail: j.ruijs@ribwavv.nl. Zie ook: www.ribwavv.nl

In deze publicatie zijn de belangrijkste resultaten samengevat van het longitudinale onderzoek naar de verhuizing in 2002 van twintig cliënten van het Psychiatrisch Ziekenhuis de Gelderse Roos naar de rand van het instellingsterrein in Wolfheze. De verandering van het wonen in een traditionele klinische woonvoorziening naar kleinschalig beschermd wonen op het APZ-terrein is drie jaar lang gevolgd.

Men and Gender Equality
Towards Progressive Policies. Conference report.
ISBN: 952-00-2131-0; ISSN: 1236-2115. 210 pag., € 20,-
Uitgave: Helsinki University Press
E : books@yliopistopaino.fi
I : http://www.yliopistopaino.fi/bookstore

The Conference Men and Gender Equality - Towards Progressive Policies, 5-6 October 2006 in Helsinki, formed a part of the Finnish EU Presidency programme. The Conference gathered together experts in the theme of men and gender equality from different parts of the European Union. It wanted to highlight the important role of men in promoting gender equality. This report pulls together the presentations given at the Conference.

Naar een actueel vrijwilligersbeleid in Roosendaal
Sima Nieborg, Dick Oudenampsen, Sandra ter Woerds, 2007
ISBN 90-5830-222-9, 51 pag. € 7,-

De gemeente Roosendaal wilde de vrijwillige inzet onder de loep nemen, ook al omdat de Wet Maatschappelijke Ondersteuning een versterkt beroep doet op de civil society. Dit onderzoek levert materiaal voor een geactualiseerd vrijwilligersbeleid, met een actievere en versterkte rol van de gemeente bij het initiëren en vormgeven van het vrijwilligersbeleid.

NewFaces
New Fatherhood Concepts in European Cities
Drs. Trudi Nederland, Francesca Grippa (EUROCITIES); Maeva Zebrowski (EUROCITIES), 2007
34 pag.
Deze publicatie is te downloaden van www.verwey-jonker.nl, onder Publicaties, Programma III Maatschappelijke participatie, 2007.
Zie ook: www.newfaces-project.org

In this research project we explored to what extent fathers, being the pioneers of new forms of fatherhood, can be supported in their own living and working environment. The guidebook presents the project experiences, brings local authorities into gender equality debate, and highlights the pivotal role that cities can play in support of reconciliation policies and worklife balance.

Opgroeien in veilige wijken
Communities that care als instrument voor lokaal preventief jeugdbeleid
Majone Steketee, Jodi Mak, Astrid Huygen, 2007
ISBN 90-232-4286-6, 117 pag. € 19,50
Verkrijgbaar bij: Van Gorcum via de website www.vangorcum.nl, per telefoon 0592-379555, fax 0592 - 379552.

Deze uitgave bevat de bevindingen uit de proces- en effectevaluatie naar Communities that Care (CtC) in vijf gemeenten. CtC is een aanpak voor de ontwikkeling van systematisch preventief jeugdbeleid. De conclusies gaan in op de bruikbaarheid van de aanpak voor de lange termijn bij het maken van een probleemanalyse en vervolgens bij te dragen aan het voorkomen van probleemgedrag bij kinderen en jongeren van nul tot achttien jaar.

Communities that care in de praktijk
Beschrijving van vijf pilot-projecten
Majone Steketee, Jodi Mak, Astrid Huygen, 2007
ISBN 90-5380-229-6, 110 pag. € 12,-

Deze praktijkbeschrijving bevat de locatiespecifieke beschrijvingen van Communities that Care in vijf steden of (deel)gemeenten: Amsterdam-Noord, Rotterdam Oude Noorden en Zwolle-Zuid, Almere-Buiten en Leeuwarden-HASW.

Patiënten en Consumentenbeweging in Beeld
Brancherapport 2006
ISBN 978-90-71401-81-7, 63 pagina's, 2007
Auteurs Verwey-Jonker Instituut: Dick Oudenampsen, Trudi Nederland, Esmey Kromontono
Auteurs Prismant: Riny Pepels, Rutger Sonneveld, Mirelle Stukstette

Patiënten en Consumentenbeweging in Beeld
Brancherapport 2006
ISBN 978-90-71401-81-7, 15 pagina's, 2007
Dick Oudenampsen

Bestellen:
NP/CF
W: www.npcf.nl
T : (030) 297 03 03
F : (030) 297 06 06
E : npcf@npcf.nl

Aanleiding voor het Brancherapport is de behoefte van patiënten- en consumentenorganisaties om meer naar buiten te treden en een beter inzicht te verschaffen in wat zij doen, wie zij bereiken en welke resultaten zij behalen. Het Verwey-Jonker Instituut en Prismant verzamelden en analyseerden de gegevens voor het Brancherapport 2006. Het rapport is tot stand gekomen met financiële steun van het Fonds PGO en ZonMw.

Vrijwillige inzet in de zorg en maatschappelijke ondersteuning
Bijdrage aan de Toekomstverkenning vrijwillige inzet 2015
Dick Oudenampsen, Katja van Vliet, 2007
ISBN 90-5830-232-8, 53 pag. € 7,-

In opdracht van het Sociaal Cultureel Planbureau heeft het Verwey-Jonker Instituut zich verdiept in de toekomst van de vrijwillige inzet. De verkenning

wijst enkele trends aan die bepalend zullen zijn voor de vrijwillige inzet in de nabije toekomst.

Prostitutie in Rotterdam
Hans Boutellier, Marjolein Goderie, M.m.v. Fabian Dekker, Sandra ter Woerds, 2007
ISBN 90-5830-224-5, 112 pag. € 9,50

Na de opheffing van het bordeelverbod in oktober 2000 heeft Rotterdam een vergunningstelsel ingevoerd. Dat heeft onder meer geleid tot nieuwe illegale prostitutievormen en verschuivingen in het illegale circuit. Dit rapport geeft een beeld van de aard en omvang van illegale prostitutie in Rotterdam. Het beschrijft oplossingsrichtingen voor de aanpak van de problematiek, die aansluiten bij de in Rotterdam al ingezette initiatieven.

Stichting Ayasofya
Lokale schakel voor maatschappelijke participatie
Marjan de Grijster, Gülşen Doğan, Rally Rijkschroeff, 2006
ISBN 90-5830-228-1, 57 pag. € 7,-

Stichting Ayasofya wil bijdragen aan optimale participatie van de Turkse gemeenschap bij het proces van sociale integratie in de deelgemeente Delfshaven. In dit onderzoek is nagegaan wat het maatschappelijk belang van de educatieve, emancipatorische en culturele activiteiten is en welke rol de stichting speelt bij het overbruggen van de afstand tussen Turkse bewoners en reguliere instellingen.

Terugdringen en voorkomen van onderlinge agressie en geweld in TBS-inrichtingen
Marjan Wijers, Sandra ter Woerds 2006
ISBN 90-5830-208-3, 112 pag. € 9,50

Ook binnen penitentiaire inrichtingen vormen agressie en geweld tussen personeel onderling een probleem. Dit rapport gaat na welke kennis en ervaring bij de aanpak daarvan in andere landen is opgedaan. Ze pleiten voor een systeembenadering die zich onder meer richt op zowel het personeelsbeleid als de organisatiecultuur, de rol van leidinggevenden en gedragscodes.

Verantwoordelijkheid in samenhang
Een essay over de plaats van preventie in de zorgverzekering
Uitgave: CVZ, College voor zorgverzekeringen.

De essaybundel is kosteloos voor belangstellenden beschikbaar bij: CVZ
T : (020) 797 85 55
E : info@cvz.nl
I : <http://www.cvz.nl/>

Dit essay komt uit de Essaybundel 'Van preventie verzekerd. Acht invalhoeken op preventie en de verzekerde zorg'. Vanuit (bestuurskundige) inzichten

maken de auteurs duidelijk hoe preventieve inzichten kunnen leiden tot een andere inrichting van de zorgverzekering.

Werkplan 2007

Ida C.M. Linse, 2007, 56 pag.

Het Werkplan 2007 geeft inzicht in het onderzoek dat het Verwey-Jonker Instituut in 2007 gaat doen: voor opdrachtgevers, maar

ook door het instituut geprogrammeerd onderzoek.

De keuzes daarbij zijn gebaseerd op de prestatievelden van de Wet Maatschappelijke Ondersteuning (Wmo) en op de drie kernthema's van het instituut:

1. Sociale vitaliteit en veiligheid;
2. Jeugd, opvoeding en onderwijs;
3. Maatschappelijke participatie.

Tijdschriftartikelen en boekbijdragen van medewerkers van het Verwey-Jonker Instituut

Week 46 2006 tot en met week 13 (30 maart) 2007.

Boonstra, N., & Graaf, P. van der. (2006). Ladder kan sociale cohesie tastbaar maken. *City Journal, Wetenschappelijk tijdschrift voor de steden*, 2006, 6, 20-23.

Boonstra, N., & Stolk, A. (2006). Scholen stichten sportverenigingen in Rotterdam: Landelijk sportbeleid schiet tekort. *Tijdschrift voor sociale vraagstukken TSS*, 60, 10, 22-25.

Boutellier, H. (2006). Het beschavingsdefensief: Balkenendes onmacht in de strijd tegen de individualisering. In F. Becker, W. van Hennekeler, & M. Hurenkamp, *Vier jaar Balkenende: WBS jaarboek 2006* (pp. 132-123). Amsterdam: Wiardi Beckman Stichting / Mets & Schili.

Boutellier, H. (2006). Vrijheid disciplineert. In Nationaal Comité 4 en 5 mei, *Vier vrijheid* (pp. 5). (Uitgebreide versie te vinden op: http://www.herdenkenenvieren.nl/hev/invalshoek_2007/gastschrijvers).

Boutellier, H. (2007). Het gemakkelijke gelijk van Theodore Dalrymple: *Boekessay. Socialisme & Democratie*, 64, 1/2, 68-73.

Boutellier, H. (2007). Kristallen in vloeistof: Veiligheid in het werk van Zygmunt Bauman. In T. Daems & L. Robert (red.), *Zygmunt Bauman: De schaduwzijde van de vloeibare moderniteit* (pp. 37-49). Den Haag: Boom Juridische Uitgevers.

Boutellier, H., & Lünemann, K. (2007). Dokteren aan disciplineren: Noties achter straf en zorg bij mensen met een psychische of psychiatrische stoornis die crimineel gedrag vertonen. In Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling RMO, *Straf en zorg: een paar apart: Passende interventies bij delictplegers met psychische en psychiatrische problemen* (pp. 87-118). Den Haag: RMO.

Boutellier, H., & Tonkens, E. (2006). Conclusies: De aarzelende opkomst van een praktische publieke moraal. In E. Tonkens, J. Uitermark, & M. Ham (red.), *Handboek moraliseren: Burger-schap en ongedeelde moraal* (pp. 177-193). Amsterdam: Van Gennep.

Boutellier, H., & Vliet, K. van. (2007). Verantwoordelijkheid in samenhang: Een essay over de plaats van preventie in de zorgverzekering. In Essaybundel: *van Preventie verzekerd. Acht invalshoeken op preventie en de verzekerde zorg* (pp. 13-25). Diemen: College voor Zorgverzekeringen CVV.

Davelaar, M. (2006). Daklozen in Rotterdam niet altijd slechter af dan in Utrecht: Opinie. *Tijdschrift voor sociale vraagstukken TSS*, 60, 12, 30-31.

Demant, F., & Pels, T. (2007). Islam en gender bij Marokkaanse jongeren in Nederland. *Pedagogiek*, 26, 2, 157-171.

Distelbrink, M., Geense, M., & Pels, T. (2006). Divers vaderschap in 'moederland'. *Migrantenstudies*, 22, 4, 157-171.

Duyvendak, J.W., & Stavenuiter, M. (2006). 'Genoeg gepraat'? Woorden en daden in het arbeid- en zorgdebat. In E. Tonkens,

J. Uitermark, & M. Ham (red.), *Handboek moraliseren: Burgerschap en ongedeelde moraal* (pp. 81-94). Amsterdam: Van Gennep.

Fortuin, K. (2006). *Zaanstad: groeien met Inverdan: Essay geschreven door Kees Fortuin, ter gelegenheid van zijn afscheid als sociaal supervisor Inverdan*. Zaanstad: Gemeente Zaanstad.

Graaf, P. van der. (2006). Buurt aan zet: harde en zachte aanpak. *City Journal, Wetenschappelijk tijdschrift voor de steden*, 2006, 5, 8-13.

Gruijter, M. de, & Dekker, F. (2006). *Monitor en evaluatie van het project Vliegende Brigade Maatschappelijke Stage: Deel 1 Behoeftonderzoek*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut. http://www.verwey-jonker.nl/images/dynamisch/D7571875-4_017E.pdf.

Lünemann, K., Nieborg, S., & Goderie, M. (2006). Kinderen beter beschermd tegen seksueel misbruik. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 5, 4, 70-73.

Moll, M., & Linse, I. (2006). *Herstelbemiddeling veelbelovend bij geweldsdelicten onder jongeren*. *Tijdschrift voor Veiligheid*, 5, 4, 63-66.

Nederland, T., Crippa, F., & Zebrowski, M. (2006). *New fatherhood concepts in European cities: NewFaces Guidebook*. Brussels: Eurocities.

Pels, T. (2006). Belachelijk (column). *0/25, Vaktijdschrift over jeugdwelzijn, jeugdzorg, jeugd beleid*, 11, 10, 11.

Pels, T. (2006). Hart op de tong (column). *0/25, Vaktijdschrift over jeugdwelzijn, jeugdzorg, jeugd beleid*, 11, 9, 11.

Pels, T., & Haan, M. de. (2007). Socialization practices of Moroccan families after migration: A reconstruction in an 'acculturative arena'. *Young, Nordic journal of youth research*, 15, 1, 71-91.

Stavenuiter, M. (2006). Een 'tweede loopbaan' voor oudere werknemers. *Gids voor personeelsmanagement*, 85, 9, 32-38.

Swinnen, H. (2006). *Social inclusion cross cutting tools: - "Document de politique transversale (DPT)": Synthesis report*. S.l.: European Commission, <http://www.peer-review-social-inclusion.net/>. Gezien op 28 maart 2007 op: <http://www.peer-review-social-inclusion.net/peer-reviews/2006/social-inclusion-cross-cutting-policy-tools-2013-201cdocument-de-politique-transversale-dpt-201d/synthesis-report>.

Swinnen, H. (2006). *Social inclusion cross cutting tools: Discussion paper*. S.l.: European Commission, <http://www.peer-review-social-inclusion.net/>. Gezien op 28 maart 2007 op: http://www.peer-review-social-inclusion.net/peer-reviews/2006/social-inclusion-cross-cutting-policy-tools-2013-201cdocument-de-politique-transversale-dpt-201d/06_FR_disc_en_180706.pdf

Evaluatie zedelijkheidswetgeving: 'Zorg wetgever is om aanpak kinderporno 'digitalproof' te houden'

Just Wiarda is bij het ministerie van Justitie raad-adviseur bij de sector strafrecht en sanctierecht van de directie Wetgeving en was als wetgevingsambtenaar betrokken bij de aangescherpte Zedelijkheidswetgeving uit 2002. Bij de behandeling van de wet beloofde de minister de Tweede Kamer een snelle evaluatie. Zo geschiedde, maar een effectstudie van een wet die een paar jaar van kracht is, is niet eenvoudig. Toch kon het Verwey-Jonker Instituut na uitvoerige studie en analyse de conclusie trekken dat kinderporno gemakkelijker is aan te pakken dan vroeger.

'Een van de uitkomsten van het onderzoek is dat zaken rond afbeeldingen van kinderen tussen de 12 en 15 jaar eenvoudiger zijn te berechten. De leeftijdsgrens voor strafbaarstelling is verhoogd naar 18 jaar, voorheen was dat 16 jaar. Door de verschuiving van de leeftijdsgrens zijn de bewijsproblemen opgelost rond wat tot dan toe discussies opriep: was het kind al 16 jaar, of niet?', aldus Wiarda.

Wat zijn nog meer belangrijke verbeteringen in de wet?

'Een stap voorwaarts is dat virtuele kinderporno nu ook onder de strafbaarstelling valt. Je hoeft niet meer te bewijzen dat een 'echt' kind betrokken is bij de productie van kinderporno. Andere verbetering is dat vervolging van ontucht met kinderen tussen 12 en 16 niet langer afhankelijk is van een klacht van het slachtoffer. Verder is een belangrijke innovatie dat je een Nederlandse sekstoerist hier kunt vervolgen, ook al zou het feit naar het recht van het land waar het delict is gepleegd, niet strafbaar zijn'.

Zit er nog meer aan te komen?

'Algemene conclusie uit het onderzoek was dat de wijziging uit 2002 heeft bijgedragen aan de bestrijding van seksueel misbruik van kinderen. De onderzoekers hebben geen aanbevelingen gedaan die strekken tot nieuwe wetgeving. Niettemin geven hun bevindingen mede aanleiding opnieuw te doordenken of de huidige zedelijkheidswetgeving toereikend is om seksueel geweld en misbruik, vooral van kinderen, in een digitale en onbegrensde wereld met succes aan te pakken. Ik denk aan de aanpak van webcamseks en nieuwe vormen

van 'bezit' van kinderporno waarbij liefhebbers van dit genre zich via betaling kunnen verzekeren van toegang tot versleutelde bestanden. Verder hebben we te maken met nieuwe verschijnselen zoals grooming: mensen leggen via de pc contact met kinderen, chatten met ze en nodigen ze uit voor een afspraakje. Het zijn activiteiten die aan eventueel misbruik voorafgaan. Ook het fenomeen corruption is nieuw. Dat houdt in dat je kinderen bewust aanwezig laat zijn bij seks, om ze ontvankelijk te maken voor misbruik. Allemaal manieren om de seksuele drempels en remmingen van het kind te verlagen. Er is bijna een verdrag van de Raad van Europa klaar om deze zaken te bestrijden.'

Hebben we genoeg expertise in Nederland om kinderen hierin beter te beschermen?

'Het is een onrustig en moeilijk terrein. Nederland doet veel in de aanpak van kinderporno. We hebben een grote expertise; tegelijkertijd gaat het zo hard met de techniek en zijn er zoveel mogelijkheden om kinderporno via informatietechnologie te produceren... Grote zorg van de wetgever is dan ook om de aanpak van kinderporno 'digitalproof' te houden. Dus dat je niet achterloopt op de techniek.'

Publicatie:

Lünnemann, K., Nieborg, S., Goderie, M., Kool, R., & Beijers, G. (2006). *Kinderen beschermd tegen seksueel misbruik: Evaluatie van de partiële wijziging in de zedelijkheidswetgeving*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Colofon

Deze Externe nieuwsbrief is een uitgave van het Verwey-Jonker Instituut en verschijnt drie-vier keer per jaar. De nieuwsbrief wordt kosteloos verspreid onder relaties en andere geïnteresseerden. De nieuwsbrief is ook te vinden in pdf-formaat op www.verwey-jonker.nl onder de rubriek Actueel.

U kunt de nieuwsbrief bestellen door een e-mail adresgegevens te sturen aan: secr@verwey-jonker.nl. Aan dit adres zijn ook uw opmerkingen en vragen welkom. Citeren uit deze nieuwsbrief mag uitsluitend onder bronvermelding.

Tekst: Ida Linse

Redactie: Hans Boutellier

Ontwerp en lay-out: GRAFITALL, Valkenswaard

Druk: Drukkerij Regeer, Tilburg

*Verwey-
Jonker*
Instituut

*Onderzoek naar maatschappelijke
vraagstukken*

Het Verwey-Jonker Instituut is een onafhankelijke, landelijk werkende instelling voor sociaal-wetenschappelijk onderzoek te Utrecht. Met ons onderzoek willen we bijdragen aan het vinden van duurzame oplossingen voor actuele kwesties.

Verwey-Jonker Instituut

Kromme Nieuwegracht 6
3512 HG Utrecht
T: (030) 230 07 99
F: (030) 230 06 83
secr@verwey-jonker.nl
www.verwey-jonker.nl